

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

OBČINA DIVAČA	
Prejeto:	Sig.z.: 30 N
02. 12. 2015	vred:
Šifra zadeve:	Prih.:
350-0004/2013-19	

24.12.2014

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

EMGE d.o.o.
Pavšičeva 6
1000 Ljubljana

Številka: 35012-128/2014/4
Datum: 22. 12. 2014

Na podlagi vloge podjetja EMGE d.o.o., Pavšičeva 6, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: podjetje EMGE d.o.o.), izdaja Ministrstvo za kulturo, Maistrova 10, Ljubljana (v nadaljevanju: Ministrstvo) na podlagi 76. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/2008, 123/2008, 8/2011, 90/2012, 111/13; v nadaljevanju ZVKD-1) v povezavi z 58. členom Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A, 109/2012; v nadaljevanju: ZPNačrt) naslednje

SMERNICE ZA NAČRTOVANJE OBČINSKEGA PODROBNEGA PROSTORSKEGA NAČRTA ZA KAMNOLOM LAŽE - 1

1. PODATKI O VLOGI

Podjetje EMGE d.o.o. je z vlogo št. 1/2014/PeB z dne 25. 11. 2014, prejeto dne 26. 11. 2014, po pooblastilu Občine Divača pozvalo Ministrstvo, da na podlagi drugega odstavka 58. člena ZPNačrt izda smernice za načrtovanje občinskega podrobnega prostorskega načrta za kamnolom Laže - 1.

Vlogi je bilo na zgoščenki priloženo:

- Osnutek občinskega podrobnega prostorskega načrta Kamnolom Laže – 1 v občini Divača (izdelalo podjetje EM-GE, d.o.o., Ljubljana, št. projekta 2/2013 PeB, november 2014),
- Pooblastilo Občine Divača št. 350-0004/2013-6 z dne 14. 11. 2014,
- Sklep o pričetku postopka priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta Kamnolom Laže – 1 v občini Divača.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica, Delpinova 16, 5000 Nova Gorica (v nadaljevanju: Zavod) je na podlagi 76. in 84. člena ZVKD-1 pripravil gradivo za smernice (dopis št. 305106-0789-2/2014M/M z dne 1. 12. 2014).

2. USMERITVE ZA CELOSTNO OHRANJANJE

Celostno ohranjanje kulturne dediščine je sklop ukrepov, s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine, njeno vzdrževanje, obnova, prenova, uporaba in oživiljanje. Ti ukrepi se uresničujejo v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in lokalnih skupnosti na način, da se dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključi v trajnostni razvoj.

Načelo trajnostnega razvoja je osnovno izhodišče in vodilo za usmerjanje prostorskega razvoja, pomeni pa rabo prostora in prostorskih ureditev na način, da ob ohranjanju kulturne dediščine in varovanju drugih prvin okolja omogoča zadovoljitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja prihodnjih generacij.

Prostorske ureditve morajo upoštevati javno korist varstva dediščine in biti prilagojene celostnemu ohranjanju kulturne dediščine. Ne smejo biti vzrok za uničenje dediščine, ki je edinstveno, nenadomestljivo in neobnovljivo bogastvo. Prostorski razvoj je potrebno usmerjati tako, da so planske usmeritve celovite in strokovno utemeljene ter usklajene z družbenim pomenom kulturne dediščine. Družbeni pomen je vrednost, ki jo ima dediščina za skupnost in posameznike zaradi svojega kulturnega, vzgojnega, razvojnega, verskega, simbolnega in identifikacijskega potenciala ali za preučevanje strok. Na podlagi družbenega pomena dediščine se določa javna korist varstva dediščine za državo, pokrajine in lokalne skupnosti, ki obsega:

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje
- ohranitev dediščine in preprečevanje vplivov nanjo
- omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur
- predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah
- vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje
- celostno ohranjanje dediščine
- spodbujanje kulturne raznolikosti
- sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

Prostorske ureditve morajo biti prilagojene celostnemu ohranjanju kulturne dediščine tudi v vplivnem območju kulturnega spomenika ali dediščine, ki pomeni širšo okolico nepremičnega kulturnega spomenika ali dediščine in je določeno z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika in se v njej presojujejo vplivi na dediščino.

Objekte in območja kulturne dediščine je potrebno varovati pred poškodovanjem ali uničenjem tudi med gradnjo – čez objekte in območja kulturne dediščine ne smejo potekati gradbiščne poti, obvozi, vanje ne smejo biti premaknjene potrebne ureditve vodotokov, namakalnih sistemov, komunalna, energetska in telekomunikacijska infrastruktura, ne smejo se izkoriščati za deponije viškov materialov ipd.

3. PREDLOGI REŠITEV IN UKREPOV VARSTVA

Smernice v smislu predlogov rešitev in ukrepov varstva so strukturirane v sklopih:

- 3.1 podatki o kulturni dediščini
- 3.2 smernice za načrtovane prostorske ureditve
- 3.3 usmeritve za presojo vplivov na kulturno dediščino in arheološke ostaline
- 3.4 smernice priporočilne narave

Pri pripravi prostorskih aktov je skladno s 74. členom ZVKD-1 potrebno upoštevati varstvo kulturne dediščine in v akt vključiti ukrepe varstva. Upoštevanje varstva je treba zagotoviti v

vseh fazah priprave prostorskega akta, še posebej tistih njegovih delov, ki so neposredna podlaga za izdajanje soglasij za posege v dediščino.

3.1 PODATKI O KULTURNI DEDIŠČINI

Gradivo smo pregledali in ugotovili, da v samem obravnavanem območju OPPN ni registriranih enot kulturne dediščine.

V neposredni bližini se nahaja enota kulturne dediščine Razdrto – Arheološko najdišče Goli vrh, EŠD 13047. Gre za ostaline gradišča (arheološke raziskave 1989 ob gradnji AC) in avstrijskih obrambnih fortifikacij iz časa napoleonskih vojn. Gradišče je z lego na dominantni vzpetini nadziralo prehod v Vipavsko dolino.

Opozarjamo, da se lahko podatki glede enot kulturne dediščine oz. zanj veljavnih varstvenih režimov v času od izdaje smernic do priprave predloga prostorskega akta, spremenijo. Pred pripravo predloga prostorskega akta je treba obvezno preveriti stanje glede pravnih režimov varstva in po potrebi pridobiti ustrezne podatke o kulturni dediščini ter jih upoštevati pri predlaganih prostorskih ureditvah.

Ažurni podatki o pravnih režimih dediščine, ki jih je treba upoštevati pri pripravi prostorskega akta vključno s povezavami na *Priročnik pravnih režimov varstva, ki jih je treba upoštevati pri prostorskem načrtovanju in posegih v prostor v območjih kulturne dediščine*, in odloki o razglasitvah so dosegljivi za pregledovanje na <http://evrd.situla.org>.

V primeru, da je potrebno pridobiti nove digitalne podatke, naj jih občina oziroma prostorski načrtovalec pridobi na Ministrstvu za kulturo, ki je pristojno za vodenje registra nepremične kulturne dediščine. Podrobnejše pogoje za pridobitev in posredovanje podatkov iz registra v digitalni obliki najdete na spletni strani Ministrstva http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/register_nepremicne_kulturne_dediscine/posredovanje_podatkov_uporabnikom/

3.2 SMERNICE ZA NAČRTOVANE PROSTORSKE UREDITVE

Na obravnavanem območju OPPN se ne nahaja nobena registrirana enota kulturne dediščine, zato konkretnih usmeritev, ki bi izhajali iz varstvenih režimov enot kulturne dediščine nimamo.

Ker gre za poseg v neposredno bližino registriranega arheološkega najdišča (Razdrto – Arheološko najdišče Goli vrh, EŠD 13047) in so na območju posega možne arheološke najdbe, je smiselno izvesti predhodne arheološke raziskave za oceno arheološkega potenciala (glej priporočilne smernice točka 3.4.2.).

V nadaljevanju navajamo splošna zakonska določila glede varstva arheoloških ostalin, ki veljajo na celotnem območju urejanja in naj se smiselno vključijo v prostorski akt:

Strokovni nadzor nad posegi

V kolikor predhodne arheološke raziskave niso opravljene pred začetkom izvedbe zemeljskih del, je zaradi varstva arheoloških ostalin potrebno Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine omogočiti dostop do zemljišč, kjer se bodo izvajala zemeljska dela in opravljanje strokovnega nadzora nad posegi. Lastnik zemljišča/investitor/odgovorni vodja naj o dinamiki gradbenih del pisno obvesti ZVKDS OE Nova Gorica vsaj 10 dni pred pričetkom zemeljskih del.

Odkritje arheološke ostaline

Ob vseh posegih v zemeljske plasti velja obvezujoč splošni arheološki varstveni režim, ki najditelja/lastnika zemljišča/investitorja/odgovornega vodjo del ob odkritju dediščine zavezuje, da najdbo zavaruje nepoškodovano na mestu odkritja in o najdbi takoj obvesti pristojno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki situacijo dokumentira v skladu z določili arheološke stroke. V primeru odkritja arheoloških ostalin, ki jim grozi nevarnost poškodovanja ali uničenja, lahko pristojni organ to zemljišče z izdajo odločbe določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo raziskave arheoloških ostalin oz. se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

3.3 USMERITVE ZA PRESOJO VPLIVOV IZVEDBE PLANA NA KULTURNO DEDIŠČINO IN ARHEOLOŠKE OSTALINE V OKVIRU CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE

Usmeritve za presojo vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino

Če se bo za predmetni OPPN opravila celovita presoja vplivov na okolje, je potrebno upoštevati naslednje: predmet presojanja ni samo registrirana kulturna dediščina, ki se nahaja v območju umeščanja novih ureditev, ampak vsa dediščina, na katero ima izvedba plana lahko vpliv (kulturna dediščina, ki je v bližini oz. širšem območju). Z vidika presojanja vplivov na kulturno dediščino je treba upoštevati vse vrste vplivov (neposredni, daljinski, kumulativni in sinergijski, kratkoročni, srednjeročni, dolgoročni, trajni in začasni vplivi na kulturno dediščino) glede na specifičnost predmeta načrtovanja oz. načrtovane posege v prostor ali prostorske ureditve. Vpliv oz. stopnja vpliva ni odvisna samo od fizičnega poseganja v kulturno dediščino, temveč od obsega in značilnosti posega ter značilnosti objekta ali območja kulturne dediščine (zvrst, umeščenost v prostor, valorizacija, varstvena usmeritev / režim, ocena stanja). Načrtovane gradnje sicer neposredno ne posegajo v zavarovane enote, menimo pa, da bodo vplivale na njihov ambient, predvsem zaradi vedut v širšem prostoru.

Viri podatkov so: Priročnik pravnih režimov varstva, ki jih je treba upoštevati pri prostorskem načrtovanju in posegih v prostor v območjih kulturne dediščine, strokovne zasnove za varstvo kulturne dediščine, odloki o razglasitvah kulturnih spomenikov in izdane smernice. Pri opisu stanja se dosledno uporablja terminologija iz RKD, vključno z navedbo evidenčne številke dediščine (skrajšano EŠD) in ne stare evidenčne oznake dediščine iz prostorskih aktov oz. strokovnih podlag.

Povzame se varstvene režime območij in objektov, ki so neposredno ali posredno tangirani s prostorskim aktom, saj so za presojo vplivov ključni ti in ne le dejstvo prisotnosti dediščine.

Usmeritve za presojo vplivov izvedbe plana na arheološke ostaline

Kadar obstoječi podatki o prisotnosti arheoloških ostalin na načrtovanem območju urejanja niso celoviti in ne omogočajo priprave okoljskega poročila, se lahko zahteva v okviru celovite presoje vplivov na okolje, če se bo ta pripravljala na podlagi Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (v nadaljevanju: Uredba PVO), za območje predvidenih ureditev izvedba predhodnih arheoloških raziskav - predhodno oceno arheološkega potenciala. S temi raziskavami se pridobijo informacije potrebne za vrednotenje dediščine in natančno določijo ukrepi varstva. Gre za raziskave na območjih, ki še niso bila raziskana in ocena arheološkega potenciala zemljišča še ni znana (izven območij registriranih arheoloških najdišč).

Dokler raziskave niso opravljene in pridobljene dodatne informacije, ni mogoče ugotoviti vpliva izvedbe prostorskega akta na arheološko kulturno dediščino.

V primeru, da se bo za prostorski akt izvajal postopek CPVO na podlagi Uredbe PVO, je potrebno pridobiti dopolnilne smernice s katerimi bo ministrstvo opredelilo ali je predhodne arheološke raziskave za oceno arheološkega potenciala zemljišča obvezno treba opraviti ali ne. V primeru, da je raziskava obvezna, bo z dopolnitvami smernic podana tudi konkretizacija predhodnih arheoloških raziskav.

V vlogi za izdajo dopolnilnih smernic morajo biti predstavljeni tudi podatki o posegih, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje skladno s predpisi o varstvu okolja:

- vrsta posega (iz Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje) in opis posega,
- točna lokacija, vključno s številkami parcel (tudi v shp. obliki),
- kopija odločbe MOP o potrebnosti izvedbe celovite presoje vplivov na okolje ali vsaj številko in datum dokumenta.

Za predhodne arheološke raziskave je skladno z 31. členom ZVKD-1 treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheoloških ostalin, razen če dela opravi ZVKDS v okviru javne službe. Kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev izda minister pristojen za področje varstva kulturne dediščine.

3.4 SMERNICE PRIPOROČILNE NARAVE

3.4.1 Smernice priporočilne narave k načrtovanim prostorskim ureditvam

Pri pripravi prostorskega akta naj se upošteva tudi:

- druge kakovostne starejše grajene ali kako drugače ustvarjene prostorske prvine zaradi materialnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega pomena,
- ostalo značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo,
- pospeševanje dejavnosti, ki pripomorejo k ohranitvi vrednot antropogenega okolja ter omejevanje ali preprečevanje tistih, ki jih načenjajo,
- usmerjanje izvajanja dejavnosti tako, da se ustvarjajo ali ohranjajo kvalitetna razmerja in strukture ter s tem vzpostavljajo prostorske in časovne kontinuitete.

3.4.2 Smernice priporočilne narave za varstvo arheoloških ostalin izven območij registriranih arheoloških najdišč (v primerih, ko se CPVO ne izvede)

Na območjih prostorskih aktov, ki so podlaga za posege v prostor in za katere predhodne arheološke raziskave še niso bile opravljene, je priporočljivo že v času priprave prostorskega akta izvesti predhodne arheološke raziskave – predhodno oceno arheološkega potenciala.

Predhodna ocena arheološkega potenciala je namenjena pridobivanju informacij o ranljivosti oziroma primernosti prostora glede na predlagano namensko rabo oziroma prostorsko ureditev. Rezultati raziskav omogočajo ustreznejše opredelitve prostorskih ureditev z vidika varstva arheološke dediščine in ustreznejše določitve rešitev in ukrepov za celostno ohranjanje kulturne dediščine. Z izvedbo predhodnih arheoloških raziskav se občutno zmanjša možnost naknadnih naključnih najdb arheoloških ostalin ob posegih v prostor. Ker predhodna ocena arheološkega potenciala za obravnavano območje še ni bila izdelana, predlagamo, da te raziskave pripravljavec prostorskega akta naroči že v času priprave prostorskega akta.

Čas, ki je potreben za izvedbo predhodnih raziskav za sprostitev zemljišča, obremenitev investicij(e) s stroški raziskav (izkopavanje in poizkopavalni postopki), kot tudi možnost zahteve po spremembi izvedbenih načrtov in prezentiranju odkrite arheološke dediščine *in situ* so po

našem mnenju dovolj tehtni razlogi, da je tudi pripravljavcu prostorskega akta (občini) v interesu, da se predhodne arheološke raziskave (ocena arheološkega potenciala) izvedejo pred sprejetjem prostorskih aktov in s tem poveča pravna varnost investitorjev.

V skladu z določili 31. člena ZVKD-1 je za izdajo kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke dediščine pristojen minister za varstvo kulturne dediščine.

Pred sprejetjem prostorskega akta je treba pridobiti mnenje Ministrstva, s katerim se ugotovi sprejemljivost predlaganih rešitev v predlogu prostorskega akta z vidika varstva kulturne dediščine. Zahtevi za izdajo mnenja morata biti priložena **predlog prostorskega akta s prilogami (prikaz stanja prostora) in obrazložitev o upoštevanju smernic**. Prosimo, da se predlog prostorskega akta v vednost posreduje tudi ZVKDS OE Nova Gorica, ki pripravlja strokovno gradivo za mnenje.

Lep pozdrav,

Pripravila:
Veronika Leskovšek
podsekretarka

Špela Spanžel
generalna direktorica
Direktorata za kulturno dediščino

Veronika Leskovšek

Špela Spanžel

Vročiti:

- Naslov - priporočeno
- ZVKDS OE Nova Gorica, tajnistvo.ng@zvkd.si - elektronsko